

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шл. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не заносяться.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4/30 зл. ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр., Італії 7/50 зл., Німеччині 7/50 зл., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Ру- мулі 1/20 лей, Польщі 7/50 зл., Австрії 7/50 зл., Заїна- дворсі 1 дол.</p>	<p>В справі оголо- шень згаданих до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
--	---	---

До зїзду поневолених у Женеві.

Розмова з сенатором Черкавським.

Сенатор Черкавський, який брав участь в зїзді національних меншостей у Женеві в характері обсерватора, дав нашою членові редакції висвітлення в деяких справах заявлях із тою конференцією.

Чи Ви, пане сенаторе, разом з товаришами брали участь у відкритті конференції?

У відкритті конференції наші представники брали участь, але вже в характері обсерваторів.

Чому так сталося, що Ви були тільки обсерваторами?

Перед офіційним відкриттям, яке відбулось 15. X. ще 14. X. відбулася вступна неофіційна конференція, що складалася з представників усіх делегацій. На ній наші делегати поставили внесок, щоби програму нарад конференції поширити, а саме: щоби перевести дебати над індивідуальним і фактичним становищем кожної меншости в кожній державі задля висвітлення образу життя окремих націй, що опинилися під чужонаціональною владою.

Коли вияснилось, що конгрес з деяких причин не може відбутися від наперед уложеної програми та не може в своїх образах виходити поза межі культурно-національної автономії, ми побачили, що наша участь у офіційному конгресі може звестись до ролі обсерваторів. Але щоби наше становище було зафіксоване, ми вирішили в офіційнім відкритті конференції взяти спочатку участь та зголосити у відповідному моменті свою декларацію.

Коли Ви зложили ту декларацію? — На вступній конференції було усталено, що кожне представництво має дати до президії одного свого члена на віцепрезидента. Отже в президії було місце і для нас, та для Білорусинів. Коли по відкритті конференції прийшла на чергу справа вибору президії і коли президент Вільфан завернувся до присутніх зі запитом, чи не має хто наміру зложити якої декларації, тоді ми зложили нашу декларацію в такому порядку: переддеклараційну про нашу вигоду по Білоруськи посол Єремій, заявивши, що його мову має перекласти німецьке п. сенаторка Левчанівська. Вона, переклавши зібранню зміст промови п. Єремія, зі свого боку в імені українського представництва висловила мотиви, а яких ми не можемо не задовольнитися програмою нарад, ні брати в них активної участі, бо ми є національною більшістю на своїх територіях, які зайняла Польща, бо нашого населення є на тій території понад 6 мільйонів, бо само міжнародне право гарантувало нам у сей час навіть більше ніж територіальну автономію. Закінчила сен. Левчанівська свою промову відчитанням декларації, яка й була подана на окремий в руки президії. Президент Вільфан, висловивши свій жах, що

така меншість як українська не братиме участі в нарадах, заявив, що зложена декларація буде поміщена в цілості у протоколі конференції.

Як зареагували на українську декларацію інші делегації?

Наша декларація була вислухана з величезним заінтересуванням. Зараз же по нас прийшов до слова представник литовської меншости в Польщі та зложив аналогічну декларацію до нашої. Представник польської меншости в Німеччині граф Сераковскі поставив був внесок, щоби української декларації а також білоруської не вписувати до протоколу. Однак його внесок перепав.

Чи в того конгресу можна надіятися яких конкретних наслідків?

Нині це передбачити важко, бо конгрес цей був першим зїздом національних меншостей. На ньому вибрано т. зв. ексекутивний комітет. Не знаючи на нашу декларацію і на те, що ми були на конгресі тільки обсерваторами, в ексекутиві зарезервовано два місяці для нас і для Білорусинів.

Як поставилася Ліга Націй до конференції?

Проте сказати щонебудь важко, бо генерального секретаря Ліги тоді в Женеві не було. Та відношення Ліги Націй до того конгресу треба вважати покищо нездекларованими.

Як поставився до конгресу швейцарський уряд?

Уряд Швейцарії поставився до конгресу прихильно та прислав на конгрес поштівне п'єсьмо.

Українізація і „русотяпи“.

Голос чорнотенця про українізацію.

Берлінський псевдодемократичний „Руль“ з 14. жовтня (ч. 1480) приносить велику статтю п. н. „Нац. політика“ з приміткою „от нашого кореспондента“. Під статтею підписаний якийсь харківський дописувач псевдонімом „Кацап“. Стаття перейнята такою великою ненавистю до всього українського а з окрема до українізаційного курсу радиладу, що перед війною не позстидалося би її надрукувати навіть чорнотенцем „Новос Вєстє“. Однак той тон статті не перешкодив берлінському „демократичному“ органу російської еміграції „Руль“ її в цілості надрукувати. Стаття в цілості заслуговує на те, щоби з нею познайомити наших читачів. Вона звучить:

„Насильна українізація „юга“ Росії продовжається невідмінно. Які перли принесе вона в майбутньому — ясно кожному. Московське політбюро одною рукою, немов би то збирал „во єдину“ землю руську. Розбазарювання руської території, немов би закінчилося; обриваючи основну бувшу російську імперію, совнарком повністю простягає руку — поки що не узброєну — за бувшими державними „угодами“, що відпали від Росії добровільно або поневолі. А проводиться той фальшивий націоналізм (!) так хитроумно, з таким приховуванням задньої думки (тобто „всесвітньої революції“), що немало наївних людей кличе: більшовики виконують правдиво-російські завдання.“

Але права більшовицька рука не знає, що робить ліва. А ліва з запопалінністю, гідною кращого примінення, насаджує на окраїнах сепаратизм. Цей сепаратизм з того характеру, що вже тепер вищо розквітла неаивисті у відносинах одної частини населення до другої. Страшно подумати, що буде вже за 5—10 літ, коли крик „долой кацапов“ із національних комітетів і союзів вийде на вулицю.

Наведу приклад: Столиця нашої УРСР — Харків — повинна вважатися в українському відношенні дуже сумнівною. На загальну суму населення в ній Українців ніх не дорівнює більше 15—20 відсотків. Місто чисто російське а домінуючою російською мовою та многими особливостями чисто „русского быта“. Повернення його в столицю України майже не змінило зовнішнього вигляду. Головна маса громадян — радурядники, робітники, торговці — остала вірною „кацапській“ мові. Змінилося тільки те, що має дещо спільного з більшовицькою владою та її хамелеонською ідеологією — міські вивіски. Купець Іванов підпорядковується обставинам, почав зватися „Іванів“.

Та більшовицька „нац. політика“ тим і відазнається, що більшість піддає вона на поталу меншості. Закусивши ші вулиця українськї шовіністч (тожарів Сталін, а чи не понесуть вони?) при мовчавій вибачливості центру, ведуть ядно до видного вжеголим оком відірвання України.

З початком вересня ц. р. комісія „національностей“ при українському Раднаркомі розіслала до всіх державних, кооперативних і приватних установ анкету зі запитом: на якій мові по Вашому має нестися діловодство в установах Харкова? В підумах анкети ніхто не сумнівався; вони були вже перед нею перерішені всім складом харківського життя. 80 відсотків запитаних заявили за російською мовою, кілька сотень людей з обережністю анкети не виповнили і тільки 15 відсотків висказалося за українською мовою. Але анкета дала непередбачені результати: бо ось вже біля місяця як з усіх уст людей тенденційно виганяється усіх тих, хто поспів вибрати російську мову та знехтувати для багатьох незрозумілу українську. Нечисленні рад. і неп. урядовці, прочуваючи чим пахнуть наслідки анкети здержали-

ся від її заповнення і завдяки цьому служби не втратили. 15 відсотків шовіністів зайняло командні висоти після насильної українізації 80 відсотків „кацапів“.

Українськї вахтанялі люде не тільки в Харкові, в Одесі, ще більше „кацапському“ місті ніж Харків, якщо ли не „балакасте на рідній мові“ вам лишається тільки вмерти під плотом. В Одесі згідно з розпорядком Виконкому навіть „Ізвозишкї“ мають говорити тільки по українськи. Російське і балакаюче по російське населення (то є девять десятих усіх мешканців) проходить у сотнях шкіл прискорений курс української мови. Та з цього мабуть такий самий толк як у нас у Харкові; в Харкові дуже часто навіть самі „найшпирішї“ шовіністи не вміють грамотно писати на українській мові. У всіх державних установах Харкова є в кожній канцелярії окремий „штамп“ трафаретника зносин і відношень і його по російськи наслідують та відписують слабо розуміючи „нещасні кацапи“. Більше зложені папери завіси і з всіх установ пишуть наперед по російськи, а щойно по тім при допомозі словника і якого небудь підграмотного „інструктора“ переводять з гріхом на українську мову чи краще на півукраїнську. Жтє виявляюло нового роду промисла, що має збут: в Харкові є кількоро людей, що знають можливо „українську мову“; і ось вони за солідну плату доставляють у державні установи ліпші або гірші переклади з російської на українську мову. Це, в якій столиці автономної держави можлива подібна наруга над самою ідеєю автономії? Для кого, питаємо, потрібна така автономія?

Та робота шовіністів далеко не вичернується висновуванням тільки російської мови. Все російське є в сильному підозрінні та під безпідставним обстоєм. Недавно сумний пам'яті професор Грушевський договорився в Києві до неминучості негайного заведення чисто української валюти, перебудови армії по зразку запорізької Січі. Ні вважаючи на преславу автокефалію української церкви, що драгує не тільки наші (!) міста, але й наші села, останніми часами ведеться деяк... уніяцькою церквою. Унія — мовля — остаточно лирве Україну з „проклятуших кацапських рук“. Хто описав прибере до рук Україну — про те проповідники унії не кажуть, та уніяцька пропаганда йде, оч. видно, зі Заходу. Широко розвинені українські видавництва переслідують зовсім не ті цілі, про які мріють московські „головотани“. Наше держанне видавництво випускає не українські а годино протиросійські книги, подло висміюється все російське і старе і нове; колиж до того прибапати кілька підпольних видавництв, що обурюються передовсім на те нове, то є більшовиків-кацапів, змішують а одно комуністів із Ро-

За рідну землю.

Львів. 23. Жовтня.

По всьому краю іде масовий рух протесту проти земельної політики польського уряду, яка ведеться буквально від перших днів його панування на українських національних землях, та яка змагає тепер до свого гідного завершення внесенням законопроектом про парцеляцію і осадництво. Інертний загальний українського громадянства, дозвіл байдужий на найбільшу і найнебезпечнішу національну болячку, якою є земельна справа, стрепенувся. Оголошували від кількох днів звіти з віч, зборів і нарад з усіх закутин Східної Галичини дають можливість ствердити зацікавлення справою, що проявляється і на тих місцях, де немає сильної чи іншої української політичної організації. Треба було лише дати товчок, а на відрух не прийшло довго ждати.

Такий товчок вийшов від управи УНДО. І ось найкращий приклад, яка величезна різниця поміж здоровим загально-національним гаслом, що його висуває саме життя, основні потреби широких народних мас, — а кованими для всіляких тактичних методів мозольно придумуваними і штучно на папері стилізованими партійно-політичними програмами. Як тільки УНДО виступило з ініціативою масових земельних віч, воно зустріло й стрічає далі до допомоги в цій акції не лише з боку своїх партійних членів, а від усіх діяльних громадських діячів зливної і далекої провинції. Бо всі, партійно зріжничковані чи безпартійні, свідомі громадяне мусять розуміти, що гасло „Українська земля

українському хліборобові" є гаслом таким всезагальним, що не слід оглядатися на партійну марку ані теж сягати до мішка партійної демагогії, щоб нести це гасло в народ, освідити його про реальне значіння небезпеки, яка грозить йому, та повчити про практичні засоби самооборони. Факт, що таке розуміння даної справи дійсно наріло у наших людей, є надзвичайно відрадним проявом. Він свідчить про те, що при тверезій і розумній поведінці наших керівників можна взагалі усунути старі та проминути на будуче всілякі нові пусті суперечки на тлі ріжничі абстрактних переконань і звернути національну енергію на корисніший шлях. З другого боку момент, що якраз УНДО дало ініціативу до такої широкомасштабної акції є одним доказом більше, що це партійне демократичне об'єднання має загальнонаціональний характер і таке-ж загально-національне значіння.

По всьому краю іде масовий рух в обороні рідної землі. Та ствердженням самого цього голого факту не слід заспокоєвуватися і вдоволено — відносно з українською традицією! — вважати справу вичерпаною. При підкреслюванні додатних моментів не слід замикаати очей і на сумні, які мають нагоду переживувати делегати з львівського центру та місцеві вічеві організатори й референти.

Земельна справа жива й гостро актуальна і торкнувшись її — викликалося в народі живий відгук. Алеж одночасно виявляється наглядно, скільки ще треба попрацювати над справжньою організацією українського села, на те, що-

би не скінчилось на словах, вигуках і національному гимні.

Ми візьмо з прикрого досвіду (нпр. шкільний плексіт!), що викликаному захопленню й завзяттю до найважливіших справ — бракує звичайно витримки й високе навіть подумавши швидко потахає. А ніщо не вимагає стільки витримки й такої послідовної і впертої енергії, як справа поширення стану земельного посідання нашого селянина, до того часу, поки вся національна територія опиниться в руках автономного населення.

Досвід останніх днів виказує теж саме, що не всі ще повіги зрушені з апатії. Є ще полоси краю, які творять операційний терен „пастівців" і всіляких „бриліантів", які перед українським селянином виступають як гарячі його опікуни й вороги всякої польщини, а по своїх парцеляційних банках роблять брилянтові інтереси коштом того ж селянина, а в користь ненависного чужинця-колоніста. Вирвати ці околи з під отруйного впливу тих польських спекулянтів — ось першорядне завдання львівського центра та місцевих діячів. А зробити це можна, бо український селянин має здоровий природний інстинкт, яким він шляхом порівняння зараз же розрізняє свого справжнього приятеля від фарбованого; це показується м. и. і на повному провалі комуністичних горлачів на всіх дотеперішніх вічах і нарадах.

Та є у цій справі одна така прогалина, якої не можна не добачити і не можна її промовчати. Серед сільського населення зацікавлення земельною справою величезне, — є воно й серед відносно нечисленного нашого робітництва й відроджуваного міщанства, а за те інтелігентська маса дрімляє! В земельній акції беруть участь лише найдіяльніші одиниці, які працюють одночасно в партіях, „Прогресі" і в кооперативах, які розри-

ваються на всі боки, — коли тимчасом грози наших інтелігентських сил далі тримається левізм „моя хата з краю". На вічах, на яких є по кілька сот а то й понад тисячу присутніх селян і міщан — поза референтом і кількома організаторами майже не видно „панського" сюртука! Як довго це ще триватиме?!

Волинь і інші українські землі під Польщею не мають можливості голосного виявлення своєї думки, — бо тамешні місцеві кауки стоять на становищі, що в демократичній республіці громадянська свобода слова й свобода зборів не сміє мати принорвлення.

Є й по цей бік „сокальського кордону" такі інтерпретатори конституції (Калуш, Грималів, Радехів). Вони гадають коротким „pie rozwalam" здавити всякий природний відгук. Мелавжу прислугу роблять вони бороненій справі: не дозволяючи на легальну акцію легальними засобами, самі вони змушують хапатися інших метод освідомлення народу, який того освідомлення прагне. І очевидно промощують шлях тим, які є найкращими мистцями у викристовуванні нелегальних засобів.

Одно ясно: хоч і пізно, а всеж либонь вже на завжди покінчився той період українського отупіння, який був найкращим помічником противникові при постійних експериментах на живому тілі нашого народу.

Експозе мін. Сквишського.

Вічно сяючий вдоволенням польський міністр закордонних справ, мандруючий по світі з „своєю рекламою усмішкою, мов англійський наслідник престоло, міг на цей раз, вертаючись з Львокарно, привезти ще кращий усміх. Адже навіть суворий Англієць Чемберлен не стримав оклику радощів на вид довершених успіхів у швейцарських Ельдорадо. Але завдання гр. Сквишського було нелегке. Його землякам важко було повірити, що він зміг підписати такий договір, який є перемогою польської дипломатії, а з якого Німці є вдоволені. І тому треба було їх переконати, що й підозріння щодо притиснених Данайських дарів у льокарнському документі є зовсім невинуватими.

21-го у. м. мін. Сквишський на за-

сією, то картина „нац.-політики" наших сепаратистів набере відповідної гостроти. Цю політику важко назвати інакше як плановим розгромом усього російського.

Вересень, Харків. Підписано „КАЦАП".

Ця стаття говорить сама за себе. Подати до неї якінебудь коментарі зовсім злишне. Російські „чорносотенці" видно живуть і під радянською владою і живуть добре, коли мають змогу дописувати до закордонної російської преси. Зі статті в'є страшно ненависть до всього українського. Менше її у відношенню до комуністів. Російські „демократи" з „Руля" можуть направду чванитися таким „толерантним" у національних справах кореспонден-

том із Харкова. „Кацап" зовсім не бере на увагу факту, що рад-влада вже два роки видає українцізаційні декрети та влаштовує курси українознавства. Ні тих декретів ні тих курсів „русотяти" не слухали, а тепер кричать, що їм діється кривда, що вони засуджені на смерть під плотом через незнання української мови. Та все це передбачене тільки тому, щоб розбудити спочуття для „русотяти" та розбудити між Москалами зв'язний шовінізм.

Навіть правдивий комуніст візьметься напевно за живіт, прочитавши ту статтю. До тої міри вона переборщена та тенденційна. Чого як чого, але випадків смерті і загибелі української мови на Україні ще не було і мабуть не буде.

Ждеш терпеливо, як слухняний член череди — як безхвосте єство.

Зрештою, якщо ти притомний, то розумієш, що треба зв'язати на свої клунки. По якомусь часі більша партія наших висідає до „якогогось" готелю (готель Margoni). Метушня. Не знаємо, хто з нас має висідати, а хто ні. Одні хочуть тут висідати, другі не хочуть. Все робиться з поспіхом, бо нема часу. З тою більшою партією висів та кож наш „саро". Осталися ми 10 осіб — без провідника. Пливемо одише. Де маємо висідати? Як називається готель чи пансіон, в якому маємо осісти? Ніхто не знає. От тобі й Венеція! Північ, ти на кораблику, на венеційському „трамваї", мови не знаєш, а не знаєш навіть назви готелю... Якби ще сам! А то відчуваш, що ти є членом „безмовної череди", якої безрадність, прибитість і сором паде й на тебе... Не тямлю, щоб я ще колись у житті почувався так по „овечому". Хоч скаж у воду!... Те почуття депресії, наче чорна поволока остало в моїй душі, і на все в Італії регував я песимістично настроєний. З моєї підсвідомості не вибухала радість і захоплення, тільки якийсь гін, щоб чим скоріше втекти звідти, і відстання в край, де знов була людиною „з язиком"... Ось тому мої погляди про життєву

вартість того, що я бачив в Італії, не є безсторонні. Але вони — мої, я з ними зрісся, і не можу їх змінити. Інші члени нашого паломництва з певністю інакше реагували на італійський світ.

З пансіону, в якому мала осісти наша менша партія, вислали напро-ти нас провідника („факіно") аж на двірці. Однак він через помилку висів з першою партією і ми остали в такому положенні, як я його вже описав. От одна із звичайних подорожніх пригод... Ми рішили висісти на „piazza S. Marco", і висіли. За той час наш „факіно" сухопутними вуличками також добіг на „piazza S. Marco", й ми були „спасені". Однак не без „дочасних" кар. Для перевозу наших клунків не було ніщо приготоване, а в Венеції нема фіяків, авт, отже ми мусіли самі нести свої клунки вузенькими темними вуличками й горбатими містками, що злучують уліцю з уліцею. Деякі пані аж присідали. Треба було брати їх тяжіші валізи в заміну за такі лекші. Врешті довелись до нашого прибіжища — до „pensione Visentini". І знов те саме пекуче бажання: чим скоріш перебраться у сухе й чисте біля та спати.

Другого дня ми довідалися, що та партія, яка осіла в готель Марконі, мала таку саму історію з

клунками — а аластиво ще при-крийшу. Вони висіли по противному боці свого готелю і мусіли з клунками в руках вертатися через досить високий міст „ponte di Rialto"; до того в їх партії були діти! Не було приміщення для всіх осіб, хоч готель був замовлений. Саме в день нашого приїзду відбувалися в Венеції традиційні „заручини моря", отже готелі були переповнені. Тому деякі з наших мусіли отсю першу ніч проспати на підлозі. А деякі, недовдоволені, в тій пізній нічній порі бігали від готелю до готелю, щоб знайти для себе відповідне приміщення.

Довідалися ми далі, що один з наших „правдивих" паломників загубив в кораблику валізу з речами. І знов клопіт для нашої „саро": телефонував, бігав. На шість валізок знайшлася така на кораблику. Її власник, вірний широко-українським чеснотам „не знав" — „забув" — „спіанив", забув її на кораблику.

Як тільки я збудився і відчинив тяжкі італійські жалюзі (зроблені з цілих дошок) на вікні, — а „королева моря" смердить!

Д-р Куровець мав рацію, коли не — в своїх враженнях з подорожі — ствердив, Венеція (виписую ці дані з лексикону) збудована на 117 островах: попередляючи вона

О. Д.-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК.

8)

Зі Львова до Риму.

(Продовження.)

IV.

Венеція.

Венеція! Славна „королева моря"! Місто не на морі, але таки в морі! Вулиці — морські канали! Гондолі, ондолієрі й обовязкова „Santa Lucia" (пісна!)...

Так, усе те є — але воно інакше виглядає в поезії та в уяві, а інакше в дійсності. А ще як та дійсність прикра — тоді гинь, Венеція!

Я вже сказав, що ми приїхали до Венеції перед самою північю. Дворець нічого собі — просторий, зі скляним дахом для заїзду поїздів (як у Львові). Випакували нас з двірця. Бери свої валізи, тащи. Перед двірцем зараз море — „canal grande" (великий канал) — і пристань для малих парових кораблів (вароґетто). Всідаємо до вароґетто. Платови. Пливемо. Темно, мало що видно. По боках подали тут і там лампа, і розсвічує тільки часті камені. Ми паломники вимішались з італійцями. Годі добитися до нашого „саро" — а тільки він знає, куди ми ідемо і де маємо висідати.

відданні комісії закорд. справ відчитав кінцевий протокол підписаний у Львокарно і передав подібний зміст пропозицій пактів. Найоригінальнішою частиною того експозе є панегірик у честь Чемберлена. «Співпраця наша з Англією, журба Англії, щоби ампліфікувати почуття набагато в усіх пунктах Європи в ім'я служби великим інтересам Великої Британії була повна. І якби в нічого більше не міг сказати, і якби Польща не могла нічого більше винести, як те ствердження віданості нашої політики з англійською то вважаю, що побут у Львокарно був би дав великі — що кажу? — величезні наслідки».

Мін. Схизинський зупиняється на справі ампліфікації союзу з Францією. Провідною думкою його доказів є те, що Франція має нині справжню воєнну союзницю тільки в Польщі і тим більше буде її триматись. «Навіть зближення Англії до Німеччини а віддалення її від Франції ампліфікує союз польсько-французький. Найбільшим успіхом Львокарно є те, що воно сотворило нові труднощі, щоби держави не виявили злої волі супроти інших. Як-що один нарід виломався би з під принятих зобов'язань, тоді всі інші виступлять проти нього. Гр. Схизинський вірить, що франко-польський союз перейде навіть огненну пробу війни, яка, дай Боже, нехай би прийшла якнайпізніше. Найбільшим здобутком Польщі є те, що від тепер ніяка з держав не зможе сказати, що Польща є перепорою миру. І повторює свою улюблену фразу про Польщу як «основний камінь мирної системи Європи, без якого все склепіння може завалитись».

Вся промова дуже надихана оптимізмом і вірою у велику роль Польщі у довершених пактах. Цікаво, що між самими польськими змовами панує настрій недовгого здволення, тому, що мін. Схизинський не ввійшов у ті реальні подробиці договору, які були предметом таких довгих дискусій.

Договори і протоколи в Львокарно.

Дипломатичні документи підписані, чи пак: парафоровані (означені початковими буквами) провізні на знак передатковості (жодні) в Львокарно дня 16. п. м. складаються з таких актів:

1) Кінцевий протокол, під яким підписані в такій черзі: д-р Лютен, Штрессман, Еміль Ваннерсвельде, Арістіа Бріан, Остен Чемберлен, Беніто Муссоліні, Схизинський, д-р Бенеш.

2) Рейвський пакт як І-й анекс (задаток) до попереднього протоколу,

підписаний тільки початковими буквами згаданих дипломатів, з відміном представника Чехословаччини та Польщі.

3) Арбітражний договір німецько-беларуський, як І-й анекс, проект рішучий щодо тлумачення договірних умов. Німецько-беларуський, німецько-польський і німецько-чеський. Парафорований Штрессманом і Ваннерсвельде.

4) Арбітражний договір німецько-французький, як ІІ-й анекс, проект парафорований Штрессманом і Бріаном.

5) Арбітражний договір німецько-польський, проект парафорований Штрессманом і Схизинським.

6) Арбітражний договір німецько-чехословачський, проект парафорований Штрессманом і Бенешем.

7) Сильна нота про 16-ту статтю пакту Ліги Націй, проект, який мали би вислати Німеччині уряди Бельгії, Франції, Вел. Британії, Італії, Польщі, Чехословаччини. Парафоровали представники цих держав.

Крім цього приготовано в Львокарно редакцію:

Проект гарантійного договору польсько-французького, парафорований Бріаном і Схизинським, про який згадується в тексті «кінцевого протоколу».

Проект гарантійного договору францусько-чехословачського, такого самого змісту як попередній.

Текст кінцевого протоколу.

Представники тодішні: німецького, бельгійського, британського, французького, італійського, польського та чехословачького зборів в Львокарно в дні між 5 до 16. жовтня 1925 з метою знайти спільними силами засоби як забезпечити свої народи перед катастрофою війни й придумати способи для мирного поладання всякого рода непорозумінь, які могли би між ними виникнути, вваж своїм згодом на прохання договорів та умов, що їх токуються, які сільно приготували на протиліжні конференції і які взаїмно себе торкаються, а саме:

Договір між Німеччиною, Бельгією, Францією, Великобританією і Італією (Анекс І.)

Арбітражна умова між Німеччиною і Бельгією (Анекс ІІ.)

Арбітражна умова між Німеччиною і Францією (Анекс ІІІ.)

Арбітражний договір між Німеччиною і Польщею (Анекс ІV.)

Арбітражний договір між Німеччиною і Чехословаччиною (Анекс V.)

Ці акти парафоровані вже тепер як «задаток» матимуть кінцеву дату. Представники заінтересованих сторін зобов'язуються зустрітись у Лондоні 1. грудня, щоби на однім спільнім засіданні перекласти формальність підпису актів, які їх торкаються.

Міністр закорд. справ Франції подає до мікла, що на підставі згаданих проектів арбітражних умов, Франція, Польща та Чехословаччина також погодились у Львокарно на проекти умов, які мають на меті забезпечити собі взаїмні користі зі згаданих договорів. Ці умови складаються у Лізі Націй згідно з домагами формальностями, але п. Бріан уже тепер має їх копії для життя держав представлених на конференції.

Державний секретар для закордонних справ Великобританії проголосує, щоби в відповіді на деякі домагами розв'язав статті 16 пакту Ліги Націй, поставлений квітцем і міністром закорд. справ Ні-

Найгарніша частина — «серце» — Венеції це «piazza S. Marco», довкола забудована гарними каменими будовами з аркадами. Найгарнішою будовою є церква св. Марка і палата дожі, які стоять біля себе. Церква св. Марка будована в роках 976—1071, отже саме тоді, коли Царгород був найбільш культурним містом на світі і коли Венеціане визволювались зпід його верховної влади. Вона будована на зразок грецьких церков, навіть у середині має шось у роді іконостаса. Кажуть, деякі бувають люди, що либонь усе, що найвартісніше в будові цієї церкви, в крідені з Царгороду та загалом з Греції. Славні чотири (міжяні) коні Ліппа прикрашають фасад. Свого часу забравув їх Наполеон В., а по його упадку Франція вернула їх назад Венеції. Але Венеція либонь ніколи не верне їх Царгороду... Деякі люди й держави мають, а деякі не мають щастя в грабленні! Венеція його мала, бо грабувала, де що тільки могла (так пр. вирізала всі дальматські ліси для своїх кораблів і палив до моря), тай тепер з того живе... Чужинці приїжджають оглядати її дива і платати. А вона собі живе «на емеритурі».

Церква св. Марка — чудова річ. (Продовження буде.)

ментами, звертатись до них з письмом (якого проект утв. призначається Анекс VІ) у тім самім часі, коли поладатимуть усі формальності підписування актів згаданих актів.

Представники усіх заступлених на цій конференції висловлюють своє глибоке переконання, що всі ці договори та умови зміцнять у світі спокій, починатимуть чинити до зменшення моральної атрофії між народами і допоможуть у великій мірі розв'язати багато політичних та економічних проблем, згідно з інтересами та пожеланнями народів. Угредують ніч та безпеку в Європі, вони дозволить дошліпшити приспівати розбосомі, неспадбачені статтею 8 пакту Ліги Націй.

Вони зобов'язуються зберегти свою широкую співпрацю у мирі, які почала вже Ліга Націй над розв'язання і шукати їх здійснення на шляху загального порозуміння.

Львокарно 16. жовтня 1925.

Ось зразок деяких пунктів пакту східного (Анекс І.)

Стаття 1. Сторони, що підписують договір, зобов'язуються, кожний за себе і всі разом, у формі засвоєній у них позначити статут, що вдержуватиме територіальне стаїс quo, яке є вислідом кордонів між Німеччиною і Бельгією та Німеччиною і Францією, також неухильності цих кордонів, як це встановлено міжнародним договором у Версалі 28. червня 1919, а також статтями 42 і 43 згаданого договору про демілітаризовану смугу.

2. Німеччина і Бельгія, а також Німеччина і Франція зобов'язуються власною в ніжному випадку не починати нападу, нападів або війни проти себе.

Від цього зобов'язання вони звільні тільки тоді, коли діло йде про:

а) виконання права своєї оборони перед нападом,

б) акцію дозволу 16 ст. Версайського договору.

а) акцію на основі рішення зборів Ліги Націй або її Ради.

3. Німеччина і Бельгія, Німеччина і Франція зобов'язуються всі справи поладувати мирним шляхом. Всі неспорозуміння передаються судам. Кожна справа йде на спільну компетенцію судів, а коли вони її не поладують, до Ради Ліги. Метод цього суду засвоється одночасно в окремій умові.

(Дальші статті ознають необхідність передавати справи на розсуд Ліги).

6. стаття згадує ненарушність прав та обов'язків означених у Версалі та в Лондоні 30 серпня 1924.

7. стаття каже про гарантії Ліги Луміни, коли договір може тратити свою силу за її згодою.

10. стаття стверджує необхідність для Німеччини вийти в член Ліги.

Польсько-німецький пакт складається з 22-ох статей, з них 20 є дослівним повторенням тексту німецько-бельгійського пакту. Ось найважливіші пункти з нього:

4. стаття каже про означення комісії для мирних судів між двома державами. Ця комісія має складатись з 5 членів: двоє означують оба заінтересовані уряди, а ці два представники вибирають троє інших, що належать до інших держав; споміж них обі держави вибирають голову комісії. Комісарі вибираються на 3 роки.

9. стаття каже, що розсуд цієї комісії мусить бути контрадикторним. Якщо її рішення буде не однозначним, тоді треба припинити постанову загального міжнар. розногого трибуналу.

16. стаття передбачає право міжнародного судового трибуналу на випадок розбіжності думок.

19. стаття передбачає тимчасові засоби, яких може вжити Ліга Націй на випадок конфлікту. Обі держави зобов'язуються стриматись на цей час від усіх виступів, які могли би загострити конфлікт.

20. стаття зобов'язує обі держави додержуватись умов, навіть коли інші держави є учасниками союзу, що вирішує між ними.

21. стаття не дозволяє розривати цього договору у такім змісті, немов би компетенції Ліги Націй були ним обмежені.

22. стаття згадує про необхідність ратифікації цього договору.

Всі ці статті є по суті річ поширенням вступної формули:

«Президент Республіки Польської і Президент Республіки Союзу однаково і Німеччині вдержувати мир між Польщею і Німеччиною за всяких умов, що всі спори, які можуть виникнути між обома державами, поладуватимуть мирно».

«Стверджують, що поклали праю означених договорів або тих, що є вислідом а права народів (du droit des gens), зобов'язують міжнародні трибунали».

Згідно призначають, що права держави (droits d'un Etat) могли би бути змінені тільки за її згодою.

А зазначимо, що шире приморознення засобів мирного поладування міжнародних спорів дозволяє рішати без ужиття сили справи, які могли би посягати на права народів здійснити в договорі держави, рішати здійснити в договорі взаїмні наміри в цьому напрямку».

По цьому йдуть виснажені матимемо статті. Розкладаючи їх зокрема матимемо неперозуміння при дискусії цих договорів, які померли ший договорів держави розносять нині на свою користь.

*) Тут передано текст тільки в основній частині.

Агонія польських банків.

Всі польські банки тяжко хорі. Лежать поштанові ні живі ні мертві, як жертва семидітньої політики прями і власної господарки та в безсилності благають помічі у влади. Фінансовий світ поштановий агонії польських банків в паціхваленням, а згада і громадяни Польщі в острахом, бо упадок банків на факт не міграваний від господарського життя держави; він тягне за собою в руїну весь господарський апарат.

До операції називає Грабська. Зажалав від союму далеколучних уновачинь. Та чи зуміє? На це питання сьогодні ніхто, навіть сам оператор не в силі відповісти, бо хвороба поступила надто далеко. Пригильнімося їй дещо ближше. Якщо можна помічати нинішній капіталістичний суспільний устрій а устроєм людського організму, то кровю, що дає суспільності господарське життя, є грошовий обіг а серцем і судинами, що нормують обіг грошей, є банкі. Який гірші банкі, таке господарство. Як господарство, такий гірші банкі. Про стан господарський в Польщі і про вартість польського «золота» вже знаємо. Сьогодні пригильнімося банкам.

Як Польща зродилася, б. ній банків 42. В такій чистої державі як Польща, з і. личними даними на назву промислової держави, було це чимовний вистарчаюче, як не дивитись. Але дякуючи банківській польської влади, виростали раз нові й нові банкі, і в коім часі повстала така величезна сітка, яка можлива лише в державі сильно промислових. Всі давних сильних банківських центрів Відня, Берліна, Петрограду, мали осідок на терені нинішньої Польщі, перемінившись в самостійні центри, та потворили власні лілі. Попри них творились щогот нові банкі, влада роздає концесії на лілі а право про і патріотизму, добачуючи в їх розмах господарського життя Польщі, не дивачись на господарські вимоги суспільності та на це, чи нові «банковці» розуміються на банковості. Легко було їх творити, особливо в часі грошової інфляції, бо тоді не треба було надмірних зусиль, щоби здобути приписаний акційний капітал а девальвованих марках. В короткім часі виростало їх враз а філіями по верх 450.

Влада не орієнтувалася в цьому, що нормальна і здорова банковість може існувати тільки при нормальній і здоровій господарки та при твердій валюті. Відомо, що завадання банків є обслуговувати господарство упрощуванню обігу гроша та при його допомозі творити, нові вартості підприємств а фінансувати їх продукцію.

Та повстанці банкі і не брались до цього завадання. Вони кинулись на поплатнішу тоді лихварську грошеву спекуляцію, що якраз руйнувала всяку господарку, ще більш обезцінювала польську марку, гнала її в пропасть, а з нею грошевою суспільності. Банкі були засоби суспільності, вони наверх аж надто рухливі, вони обертали шораз більшими міліярдами, а їх рухливість радувала серце не одного польського патріота, не виключуючи і економістів та фінансистів. Але внутрі були вони порожні, бо основний і оборотний капітал творили шораз менші вартісні марки. Ще деякі банкі були настільки прозорливі, що купували за них нерухомість, але грошидло даліше на спекуляції. Всі вглядали величчю, як надуті банкі.

Аж в початках 1925 р. приїхали валоризації, а в банках з великанських мілія наповнених міліярдами марок вийшла маленька сума в 30 лотих. До того усталізовані «золоті» лотки принесли спекуляцію

чужими валютами. Каси банків поклялися порожніми, спекулятивна розв'язка заломилася, а до правдивої банкової справчності не стало ні гроша, ні розуму, ні підготованого апарату. Тож ці "ропотим" зникли деякі банки безслідно й непомітно так, як повіяв вітер.

Але й ці, що лишилися при житті і видержали перший удар, попали в нужденне животіння при своїх похитаних і коштовних адміністративних апаратах. Про розв'язку було думати шай тому, що доріжчак, викликаний раптовим і за швидким введенням золотого, вбила одночасно всяку можливість розросту господарських підприємств Польщі. Так нпр. сильний колись Варшавський Банк Торговельний, що існує вже 55 літ, опертий перед війною на 55 мільйонів рублів капіталу з резервами, себто 112 мільйонів "золотих", виїшов з цілої цієї купелі ледве з 6 мільйонами "золотих" акційного капіталу. Варшавський Банк Дисконтний вирятнувався щойно засобами капіталу віденської банкової групи Ротшильда. І багато інших банків мусіло лучитися з чужими заграничними, деякі ратувалися фюзіями з іншими красими і так пробували клігати та чекати на кращі часи, інші пробували ще власних сил, а всі дивилися лише на єдине джерело кредиту — на Банк Польський, бо більш кредиту ніде не було. Хоч ардукувалися банки, всетаки їх було за багато. Сама Селміністрація пожирала всі зиски. "Влада держала їх при житті не знати пощо, хіба за прикметник "польський". Так нпр. у Варшаві перед війною було 10 банків, тепер 62, у Львові було 5, тепер є 33, у Північній Польщі було 5, тепер є 28, у Раві 5, тепер 25, у Лодзі 5, тепер 24, у Вильні 2, тепер 13 і т. д., разом 209, отже 5 разів більше, як перед війною, під час коли грошовий обіг зменшився на тім самім терміні до 20 відсотків передвоєнного.

Коли 15. червня ц. р. вигасла женева польсько-німецька торговельна конвенція і ще більше захитався польський торг. бізнес, враз виявився страшний занепад цілого польського нар. господарства та безнадія фінансової політики. Тоді захитався польський "золотий", захиталися й банки. Вкладники й депозитари кинулися виймати свої вклади, лякаючись новою інфляцією, а Банк Польський припинив кредити, бо потребував капіталів для ратунку "золотого" на заграничних біржах.

Перший повалився "Банк для гандлю і промислу" зі своїми 125 філіями і агентствами по всіх столицях великих держав. (Афера Кольнік-Пістнер це лиш епізод в причині упадку, а не головна причина). За ним пішов "Варшавський Банк єдиності". Припинили виплати і зажадали державного нагляду такі злині банки: "Банк Вскодні", "Банк Людови" у Варшаві, "Банк Взаємного Кредиту" в Кракові, захитався "Польський Банк Гандльови" в Познані, "Банк польських хрест. купів" в Лодзі та інші. Деякі банки мають маєток в нерухомостях, придбаних за часів інфляції польської марки та не можуть їх агрошевити. Многі мають вірливості в підприємствах, але що і ті останні є над пропастью — як впрочім увесь промисел і торгівля — то не можуть вивязатися зі зобов'язань. Деякі банки і акці. підприємства, що всетаки мають якесь реальне оперття, продають свої акції за границею, як прим. "Польський чтемісл нафтови" продав половину своїх акцій, не вважаючи на крик патріотичних редакторів, що ось то запродається в неволю Жидам чи Англіоамериканам. Всі вони впроцьмі кричать за помічю держави, бо ні в суспільстві, ні за границею кредиту не дістануть навіть на великі відсотки.

Ось "Times" з 23. вересня перестерігають англійський купецький

і банковий світ перед польськими банками, як "незаслужуючим на довіру" через те, що вони вилкудовіли на них англійським інтелектуалам заграничні паюти не переказувати зараз по зайнясучачні грошей відносним загр. фірмам, тільки перепержували їх у себе нераз аж по 2 місяці. аж згодом під натиском загр. банків — пригледували собі свої зобов'язання, при чому робили виплати по нерезальному офіційному курсі. Інші знову банки просто видавали заграничні тосари без поконття (всесильний хабар!) а тепер покривають — по 20 проц. вартості! Ця несподівана хорі, несподівана до життя, лежать на отерпачійній столі п. Грабського і благують підтримання їх при житті. Та він безсильний. На разі подас їм інекції в формі державних грошових підмог, розуміється з податків хліборобських мас, а одночасно шукає способів ратунку, щоби не вадусилися в готівковій тісноті та не замкнули останків зарплатів праці. М. и. плнує помігти їм заграничними позичками, які хоче здобути винаймом і розпродажею державних монополій. Але господарити чужим капіталом, це господарити для чужого капіталу, коштом визиску громадянства. Хоч п. Грабські фюзіювати банки, хоче піддати їх під державну контролю, деяким думає концесію відібрати, думає забезпечити цілість приватних банкових вкладок державною гарантією, а щоби не допустити до банкрутства банкових вірителів, пропонує завести мораторію. А для переведення тої санації дотеперішніх своїх невдачних санаційних спроб жадає п. Грабські від союму нових диктаторських уповноважень.

Та всі ці заходи тим банкам, які знаходяться в агонії, нині вже не допоможуть. Треба було думати про них тоді, як видавалося патріотичні концесії. Новий банковий закон вимагає 1 міль. акці. капіталу, якого вони не в силі здобути в недовірчавім польським суспільстві. Над ними зависла смерть, яка потрясе раз у раз господарським життям в Польщі. Рості можуть лише здорові банки, приноворені до здорового суспільного організму. Але польський суспільний організа теж хорий. І приходиться з признанням визначити, що наш "Земельний Банк Гіпотечний", не кидаючись за приміром других банків на карколомні спекуляції, виїшов ціло з цих незавидних відносин, хоча нераз стрічався з закидом браку рухливості. Розписуючи підписку жаданого законом основного капіталу, наш банк починає нині нове життя, в зрозумінню великої своєї ваги в нашій повосенній економічній відбудові.

М. Творидло.

Зпоза вазничних мурів.

Українські політичні в'язні і Штайгер. Навантажуючи до інформації помиланих в нашому часописі з д. 22. ц. м. доносять нам даліше:

По аналіз люстрації в'язнів Східно-польського в Варшаві упр. апарату в'язнів при вуд. Баторого впроваджені для політичних в'язнів одну ціналу "політиків". Як відомо, політичні в'язні домагалися умищення їх окремо від звичайних злочинців. Це зроблено теж — але в який спосіб!

Випорожнено в партії всі комнати і приміщення в них виключаючі політичних в'язнів України і т. зв. "комуністів", себто підозрілих у приваженості до комуністичної партії. Це в найгіршій комнаті у цілій в'язниці, воєні, зеренні вікнами до підлоги, так, що в них панує вічний сумерек і воєність. Коли запитати, що політичні в'язні по найбільшій часті люди інтелектуальні — але слабий конструкції, що сидіство в політичних справах тріває місяцями, а часом і понад рік (прим. справа Ст. Федика), то прийдеться легко до переконання, що така "політична" є по суті глузом. Кримінальні злочинці значаючі сильніший збудовані і сидіство не тріває так довго; отже вони можуть у таких умовах перебути час тюрми без напад-

ження здоров'я, тоді, коли політичний в'язень з неважкою зруйнує своє здоров'я. Так виглядає ота явища і проголошені "політиків", котру пан люстрації з Варшави зводили зразу на увагу.

Друга "політична" така: В кімнаті для побачень впроваджені новини. В отворих деревляної стіни, через котру розмовляють в'язні з відвідувачами, поставлено поділки і в'язні до роти у р. ш. і т. к. Аби в'язні угодити, поставлено ще у відвідувачів с. 75 см. грубу деревляну бар'єру, так, що в'язень мусить говорити з відвідувачем в далекого віддалення. Дійсно, образ таких відвідань політичних в'язнів — є неабиякий і він заслугує кисті артиста, щоб остатись на місці вічної арештної тюрми. Часом можна бачитися з в'язнем безпосередньо без бар'єру і без решітки. Тим в'язнем є похитий о. д. и. х. Штайгер. Його впроваджують до салі в'язнів, там впускається того, хто тільки захоче і побачення відбувається безпосередньо.

Коли для інших в'язнів побачення тріває тільки п'ять хвилин (!) і дозорець тільки в годинником в руках стереже, щоби речень 5 хвилин не продовжилось на хвилину, то відвідини Штайгера трівають до скочу.

А в'язні ще одні. Політичний в'язень не вільно давати ні чеколідки, ні цукорку, ні оловця — аж не говорю про напиться, — бо це люксус, котрий піста висказу тюремної управи є регуляційним заборонений. За те виняток і тут становить віддана Штайгер, котрому достарчується і цукорків, і тіст, і оловця, а навіть алькогільних напоїв.

Шляком природно, що Штайгер, хоч підозрілий у політичному морді, не слідить разом з політичними у вогких і темних льохах партеру, тільки на поверсі в яселі кімнати.

А як трактувано в'язня Степана Федика, підозрілого у такому самому кримінальному винку, тоді як сидів він у слідчому арешті? Але то co inlego!

Книжка і наш інтелігент.

Цей місяць мав пригледати нашому громадянству потребу мати дома книжку. І виглядає він не як місяць призначений на ширення української книжки, а так, немовби українська книжка лежала ще невідкрита десь на місяцю. Дивуватись, що від двох тижнів по всій нашій країні люди не передають собі з уст до уст заголовків найкращих книжок, бодай у таким настрою, як під час карнавалу дні намічених балів? Коли ж дивується нашій своєрідній відсутності організаційного хисту — цей повинен їхати до Америки... на те, щоби її ще раз відкрити. Наші найгартніші суспільні ідеї мають ту дивну силу, що пригломшують усіх своєю величиною і навіть ті, що вперше проголосили їх — встають від стола вповні виснажені, бо всю енергію витратили на їх винахід.

Хронічна недуга покликів має в собі дещо з безнадійності таких величезних принципів як: "люби ближнього свого як самого себе." Якби замість ліричних доказів і суспільної фразеології можна було на сторінках часопису помістити список перших двох соток наших найчільніших громадян, які роками не купують книжок, (чого доказом їх шафи), то місяць української книжки не був би такий сумний. Було би веселіше: рух за книжками не збільшився би, але загаль мав би нагоду подивитись "рух" між громадянами, обуреними: як можна такі особисті справи добувати на світло денне! Користь в такого одного скандалу була б бодай така, що одна з причин нинішнього галицького культурного занепаду стала би ясною, як те електричне світло, при якому патріоти з уродженою відрізкою до книжки, аміють деклямувати про причини нашого культурного занепаду.

Коли яканебудь національна інституція чи організація домагасться від пересічного неспролетаризованого інтелігента два, п'ять чи десять золотих місячно, він може завсіди в імені наскрізь шкурного егоїзму спитати: — що вона йому дає за це. Здавалось би, що така недостача ідеалізму є виключена супроти книжки, з якої кожний інтелігент може шонайменше скористати стільки, що з балачки з побратимами у ресторані, де лишася "ча", п'ять чи десять

золотих. І саме супроти друкованого слова грубошкірий цинізм нашого інтелігента є недосажний. Скільки наших родин має нині дешевше видання "Словника рідної мови" Грінченка, або бодай по два томи з десяти визначних письменників? Чи книгарня Т-ва Ім. Шевченка не оголошує донині "Акордія" виданих Франком 22 роки тому, книжки, що могла би бодай для окраси лежати у кожнім саліоні, на глум, поруч дешевого чужинецького перекладу чужинної "Räubergeschichte"?

Ні один з тих патріотів, що витрачає 60 зол. місячно на п'иво, не витрачає 6 золотих на українську книжку. Коли зробите точний рахунок з найбільшими знайомими, які мають свої постійні втрати на т. зв. потреби культурної людини — ця пропорція буде вдесятеро гірша.

Натяк на таку потребу як книжка, зроблений у загальній відозві, є доказом саліонного виховання. Пригадати знайомому інтелігентові особисто, що є такий місяць у році, коли він не повинен забути за книжку, значить менш-більше те саме, що пригадка, щоби не забув раз у рік викупатись. І так стоїть справа. Хто ялів у трясовину, не має часу думати про теплу воду та мило. А проте, коли наша книжка має оминити голодну смерть, цинізовані методи морального проповідництва треба заступити реальним пляном організації книгарського ринку. Книжки не є звязана з ніякими роковинами і теперішній місяць, що має пригадати загальній і існування, може послужити як пробний для дальших місяців, в яких книжка повинна дійти до читача, коли читач не дійшов до неї.

Перш усього, книгарні та видавництва повинні зрозуміти, що бодай раз на місяць по всій країні треба розсилати листки з оповістями книгарських новин і раніших видань, та з пропозиціями сплати. Книгарні та видавництва, які чекають на нагоду приїзду покупця з готівкою в кишені, не є купецьким підприємством, а музським книгарським підприємством. Отже крізь рекламу та купецького хисту, які вони вважають неосажним зусиллям, є першою умовиною успіху кожного купецького підприємства і кожної книжки.

Кожний, хто знає буденщину пересічного галицького інтелігента, згодиться, що економічна скрута є останнім аргументом на оборону його байдужості до книжки. Двадцять осіб, що склали би в своїй місті місячно по два золоті, мали би в спільній бібліотеці все те, що видається, ще й доповнювали би свою читальню давнішими виданнями.

Книжка гине внаслідок відсутності хоча би найменшої організації по наших містах та містечках, і в центрі книжкового руху, у Львові. Наші люди, які з приємністю прочитали би щось по обіді або по вечері, мають відому хоробливу відразу до пера і не в силі невинно звертатись до книгарень з проханням прислати їм каталог нових видавництв. Перш усього такий каталог виходить десь колись, а коли є, то не на те, щоби його розсилати.

Поява книжки не є вже в нас нині навіть такою подією, щоби могла зосередити на собі цікавість інтелігента. Тому щораз рідшою появою є в нас такий інтелігент, який міг би зосередити на собі цікавість своїм мізковим апаратом. Правда, не завсіди виною читача є те, що він не в силі зацікавитись книжкою. Автори повинні знати дещо більше як він і повинні вміти сказати дещо нове, у такій формі, щоби воно не було давно переспіваною піснею. Здавалось би, заворожене коло. І воно існувало справді так довго, доки видавець шукатиме вини занепаду книжкового руху в читачі та авторі.

от та видавцеві, а автор у видавцеві та читачі.

Тимчасом кожний з них має окремі завдання і потреби, які мусять сповнитися, заки книжка перейде під осяд других двох суддів. Знехтування цих завдань та погреб є наслідком трагічного явища, що ми в одній мент поврили в свою повну самостійність, а не адобували її, нині не маємо навіть її стільки, щоб користати з духовних здобутків чужих культур. Видавець не зміг найти читача, "читач" не відчував потреби книжки, а автор не розумів потреби читача ні видавця.

Висновки? Можна їх зробити сто, а десять навіть підлати на голосування як резолюції, які всі приймуть, а мало хто виконає. Та хто в своїх висновках у силі доказати, що є незалежний, духовно та інтелектуально, від нинішнього зачепу нашого книжкового руху? Мих. Рудницький.

За рідну землю.

Віче в Салисках.

Селіська 19. X.

Земельна справа найшла чуткий відгук і на інших західних "хрестів". Для 18-ї м. відбулося велике віче в Селісках б. Цинова. Вдали в ньому участь делегати з нашого округу. Предсідником віча був о. Т. Савойка. Секретарював п. М. Баран. Реферат про земельну реформу виконав о. Мих. Добрянський з Павлоки. Голос в дискусії заборили: Ст. Глушак з Володзька, д-р Роман Савойка, Михайло Сич (пійт з Володзька), о. Т. Савойка та ин. Селіською крайню огірчене законопроектom земельної "реформи", який тепер є на верховині порядку в польських законодавчих тілах. Ухвалено резолюції, як в інших місцевостях і вислано їх, куди слід.

Велике віче в Перемишлі.

Перемишль 19. X.

В неділю дня 19-ї м. відбулося в Перемишлі віче в земельній справі. В год. 12-ї в подальше мави селянства, робітництва й інтелігенції заповнили по береги велику залу Народного Дому. По виборі президії забрав слово д-р Загайкович і в довгогодинній палкій промові заснував історичними фактами, статистичними даними і примірами вітчизняної політичної чужини на українській землі, вказав на послідовному колонізаційно урядом українських земель, якої короною являється дебатований тепер в польських законодавчих тілах законопроект земельної реформи і спонукав сотки присутніх виізати один великий оклик протесту проти затії на українські споконвічні землі. З горючими очима і здвиганням розійшлися по замкнено віча наші хлібороби, несучи до курних хат ключі: До організації, до самоборони! — По ухваленню резолюції забрав д-р Загайкович ще раз слово в справі відання капіталу Земельного Банку та представив грозу положення, вказав наше громадянство з передовим кооперативом, духовенством та вчительством до масового судування акцій Зем. Банку.

Віче в Чорткові.

Чортків 21. X. 1925.

В неділю 18. жовтня м. р. відбулося в Чорткові віче в справі земельної реформи, якому проводили д-р Антін Горбачевський при участі Петра Ясінчука з Білобожичів, як заступника і Гриця Соколовського з Вигиняків як секретаря зборів. День перед вічем повідомлено старствою місцевий комітет про заборону віча, та на особисту інтервенцію одного з членів комітету, коли пороблено вже заходи задля улагодження довірених зборів у цій справі, заступник старства дав дозвіл та незбаром прислав комісаря для контролю зборів. Референт д-р Н. Електорова в довгий промові представила перлісти, які переходили у нас земельна справа від найдавніших часів до останньої теї, спираючись на маркантніших моментів в змаганні нашого Народу за землю. Бесідник піддав розгляді останній законопроект польського уряду та відкреслив некорисні для українського населення постанови в проекті, ухваленим сеймом, та в ухвалі сенату і постанови резолюцією з протестом проти колонізаційних заходів на українській землі. По рішечій дискусії, в якій заборили голос п. Любомир Горбачевський і д-р Іван Гринчишин, ухвалено віче однодушною пропозицією резолюції. Присутні на вічу селіське з великим зацікавленням слухали за промовою референта, та виводили дружок бесідників і піддержували своїми окликами важливі моменти. Хоч виборили на віче день не був пригожий, бо як у територіальному з Чортковом залучений Вигиняків і Богатих юних громадах припадає празник Покрови, то все таки зборилися в домі бурси при вул. Шкільній поважаючи число учасників з інших сіл повіту, як

відповіли саю і сумажні убиканії. Шкаве для наших відносин, що присутній на вічу комісар став залеповувати промовним погубо забороти голос, бажачи арештувати їх ролю лише до інтервенції, та треба було додати розмови, щоб вітні переконати комісаря.

НОВИНКИ.

— **Робітникам пера на увагу!** В суботу 24. жовтня м. р. в год. 4-й по пошлуку відбулися перші загальні збори Товариства українських письменників і журналістів ім. Івана Франка. Комітет організаторів просить усіх українських робітників пера взяти в тих зборах як найчисленнішу участь. Збори відбуваються в залі засідань Товариства "Прогресистів" (Ринок 10. Н. пов.).

— **Галицький винахідник.** Поліція арештувала якогось краківського інженера Германа Клейнхакса, що приїхав до Львова приготувати підарюнок степам. Законовий чиний за 1000 зол., і 3000 листів паперу, засів у готелі "Астрія", винаймаючи окрему кімнату для "праці" і вбивався з милом штук степам і до Німеччини. Мав ще до поміч брата і в найбільшій розпалі інженерської діяльності мусів відїздити вважною. В р. 1923 мав уже процес за фальшування доларів, а брата його шукали зі ошуканством.

— **Концерт Любим Колесніков.** В п'ятницю, дня 16. м., відбувся в Берліні фортеп'яний концерт нашого артиста Л. Колеснікова. Велика зала Бетовена була по береги виволнена слухачами, які ще й після вичерпання програми довго-довго не розходилися, щоб з захопленням слухати все нових наддачків нашого славної піаніста. Успіх вечора, на який скалялися м. и. композитори Баха, Бетовен і Шопен, був, як звичайно на концертах Колеснікова у Берліні, незвичайно великий. З. Н.

— **У білий день у Варшаві** двоє бандітів напали на банківського касира, що ніс 700 доларів і вилунавши йому гроші, шевали без сліду. На диво, коли волинський "воєвода" вважало, що за його урядкування на Волині краще.

— **Таном кандидат.** Берлінський "8 Uhr Abendblatt" заєтається до політичних німецьких партій та приятелів Німців з думкою, щоб кандидатом на Нобелівську наторгу за миз поминали на цей рік... Штрессманна. По Локсарію Потчча готує ще поставити Скшипського, Англія — Чемберлена, Італія — Муссоліні і т. л.

— **Ухувар — графом і епископом.** У Римі арештували панка, що виступав як ватівський епископ і як Гр. Тарновський. Є не з професії 39-літній ухувар, що має честь походити зі Львова і вже в 1904-р. перевернений за свідчення винавчував від людей гроші, а навіть одержав субвенцію. Попав навіть до віденських череві "Мілозери Врати" і вказав усім про свої графське походження, яке потверджував самопенсеною посвідкою. Побував в Альпах, був караний за ошуство і прогнаний з Кракова, вступив до духовної семінарії в Невер, у Франції, і там покравши документи на ім'я французького священика, продажував паломничим графське життя. На 10 літ шев за ошукство і прогнаний як польський граф і французський священик. Талант та й годі!

— **Розправа Мураші.** В Новогородку 10. жовтня почалася розправа Мурашів, війничка Багійського й Вечоревича. Обвинувачений признається до вини і не жалус, що "вбива двоє скажених після вогоріти батьківщини".

— **Новина в монетах.** Мадярський уряд рішав вибити на своїх найбільших банкіютах обличчя найгарнішої своєї землячки, акторки Ілі Лют. Мабуть наперекр соловини державам, які не дозволяють йому посадити на своїм престолі короля або королеву. Мадярщина є першою, що замість коронованих голов або національних героїв дає на монетах найпопулярнішу та найгарнішу особу в краю.

— **Гарна ренданка.** До чого доходить реклама у великих містах, можна уявити собі на підставі останньої ідеї французького кінематографічного товариства. "Одні ідеї що тиска" з д. 19-го м. м. гаходимо такий проект: Перед будинком театру треба поставити 2-х кілля дівчат, які роздають програми і... шліуки. Хто купує билет, має право вибрати собі цілунок у той, яка йому найбільше подобається.

"Семафор".

Нова польська артистична сцена у Львові.

Для нас, галицьких українців, усім улюбленим і приїздом чи місцевим, артистичні сценки є хоч би тому цікаві, що дають вже кусом про потребу мати наш власний, український театр, який заступив би нам неіснуючу сцену поважної драми та опери і розвивав наш ширший загаль з невідомими йому досвідченими інсценізаторськими справами. Оновимо від часу гостями "Сімої півні", яка наробила стільки шуму, раз-по-раз виривають сильні уривки постановки до життя того-то української інсценки —

Відгуки дня.

Миле і немиле мило.

Нарешті те, на що я нетерпеливо ждав півних три місяці, спочивалося! Вирвансья теоретично читача "Мила" і в лісує письмо а доганю і — темору до фейлетону. З даченого, холодного Берліна яхось горече серце прийало мені ведро зимної води на голову.

Після солодких кармеліа на адресу мого таланту, навіяв гіркого диварства на адресу моїх фейлетонів.

...Лише одно, що вражало мою ніжну душу, це правдиче Ваше почуття чистоти, не пошана "Мила Мута". Кожний такий фейлетон мусить немилосердно і то без вибірки. Тому я рішав писати Вам побажання не робити нього, хоча з огляду на нас, неписаних емігрантів.

По ній приходять точка, палла, підпис "Читачка "Відгуки дня" і знову довші палла.

Припускаю, що зберлінізована Галичанка не є одинокою обуревою на цього роду мимий екстраваганції. А певно й надто багато й таких, які є свято переконані, що ч. сте мислення фейлетонів випливає з хропічного "помилення" х-дтора.

Маччи до розпорядливості Сильшу скінчилися згогментія, хочу доказати раціоналістично могого становища, а більшою свідомістю мила "Мута" обмити себе а такій П. Т. Чатаков і Чатавич.

Перше: Свідомість зужитого мила є мірилом культури даного народу.

Друге: Кожний народ уживає по можливості тільки своїх фабрикацій.

Третє: Я хочу, щоб Українці могли виказатися як найбільшою свідомістю зужитого мила (по можливості своєї).

Отже: і так далі.

Одній доказ уже є. Тепер воляем дивити:

Перше: Мило "Мута" знаменито змиває бруд із рук.

І все кінчається на р-м-м-м-м, на наддальних мертворождених пролах (сумної пам'яті "Комета" або на повороті до "Наташки Полтавки" (недискретні інформації за куліс кооператив "Українського Театру"). Тому така сценка, як польський "Семафор", існуюча від яких 10-ти днів у Львові, повинна звертати на себе увагу наших театральних мрійників. Симуляції годиною з серія — дай поглядати воїни, якіни скромними засобами і южним інтелектуальним силами можна створити живий, цікавий і симпатичний театрик, — коли лише зібранся невеликий гурт людей доброї та сильної волі і тришки — таланту.

Одні перекладали одинокі, дві несподівані, інсценізації популярних народних пісень та переклада, а поруч з тим одна дїя спроби оригінальних чоталовно, гарний вірш, дискретні ефекти — ось і все, — ніби й небагато того, а прешіроно має певну мистецьку вартість і для глядача воно гарне, миле й симпатичне. Безумовно, що як при всіх таких початках "шукання нових шляхів" — тут і там є певна підлога зайва пересадка (безпідтримана атмосфера демонічності в постанові "Хуані Кайлера", — де саме на тлі погідної реалістичної постановки виступили би яскравіше трагизм конфлікту) і претенсіозність (Промінь). Алеж це — верша програми, це тільки дебют. Така образка, як інсценізація Сенкевича "Присуд Залеса", Міхлевича "Годіне-стріжине" чи Майковського "Гашанко" — вказують на справжній хист режисерів, акторів і декораторів. Людина й машина" є свідомою спробою відтворити істотно вічну боротьбу й невідимому залежності мертвої цивілізації і творчого духа, — спроба яка свідчить про широкий розмах у мистецтві.

"Ловещі пісн" і "Пастушка гусей" (єдині сюти національні польські мотиви) викликають в українського глядача сумні рефлекси: добрий Боже, який це невинний скарб для таких спеціальних образків дає український побут: наша пісня, історичні думи, танок, тама характеристичних пословиць і прислів'їв! Яке багате мимик незатормжене ще поле для попису.

В суботу "Семафор" виступає вже з другою своєю програмою. Сала кол. "Багачи" кожний вітер пова. А суботний вечірний польський міський театр — світить пустою. Одні доказ більше, що люди хочуть і люблять поглядати на щось нове й цікаве. Може би справді боги з українського театруального Олімпу закинули думку про дальше годування нас "Наташками Полтавами" і подумали піти слідом сміхачів зі "Семафора"? Чи може думають воїни, що "Наташки" не виховують нам акторів, дадуть йому специфічну культуру з нас — наперуть на до театру? Сумніваю... І. Н.-и.

Боротьба Грабського за владу.

Будинетова дискусія в сеймі.

В першому дні дискусії, якою розпочалася осіння сесія сейму, виступили з деклараціями: посол Гомбінський (З. Л. Н.), який

Друге: В нас є багато брудних рук.

Отже: і так далі.

Другий доказ, здається, досить переконуючий, але я його ще підкріплю.

Щ. Бєльська проханням могого тазинту шіше: Лише одні, що вказав мою ніжну душу, на правдиче Ваше змиваючись до чистоти і...

Крутєся вже пару літ у життєвій гамалі, а й досі не знаю, що чистота вражало мою ніжну душу! А може не треба брати не фізично? Що до мене, то я засідлюю чистоту, а її найширшим розумію!

Панські слова листу: Не захиляючись мила "Мута" з "Гляду на нас, неписаних емігрантів", страшний мене вітнішли додали мій в будучині.

Досі я знаю, що 50 проц. мимий емігранції потребує "я лавр" мила, щоб прати емігранційні бруд. Поімом мала до цього вживати чужих фабрикацій?

З нього виходить, асо як дєнь, що я асо-уючий мило Мута, сповна велику громадянську роботу, бо вже від уродження маю зобов'язаність до того а реального робітників "я народий лавр".

Нахвещі поспробую змичи зі себе закиди особистого характеру.

Перше: Я є співласником фабрик і плантаций мила Мута.

Друге: Кожний фабрикант дбає про свій інтерес і знає чату реалізм.

Отже: і так далі.

Свідомість інтересу до всього не та! протиположні бгучи, як бє кому даявалося.

Петро Альте-берг (писав по німецьки): був власником крамнички з черевниками і аносилує її у своїх теорат.

Скажть м. Чатавич: Чи Альтеберг назбирав право від мене?!

Тепер ще пару слів до моєї по- і проханнями:

Шановні Пані! Вам немала справа мила, а огляду на те, що чистота вражало нашу ніжну душу, але мені з огляду на наведені аргументи, — мило є аносувати мила.

Gazetka China.

критикував уряд і його фінансову політику, але вітні обіцяв п. Грабському підтримку. Пос. Столярські (Визволені) зголосив вотум недовіри уряду, внесення на відкинення еп bloc усіх 3-ох санацийних законопроектів Грабського, на розваження сейму і розписання виборів на 31. січня 1926 року. Пос. Фростіг (Жид. коло) гостро атакував податкову й скарбову систему, при чому спеціально навіз куріоза з львівської скарбової палати. Промовець висловився проти уряду. Другого дня дискусії пос. Строньські (Х. Н.) критикував головню догівір в Львові, ясного становища до уряду Грабського не зайняв. Пос. Бирка (Паст) виступив з довгою яскравою опозиційною промовою, запропонувавши м. и. скласти комісію з 7-ми членів для перевірки фінансової і скарбової господарки п. Грабського. Пос. Турут (Клюб праці) — проти уряду Грабських, лише в далішій формі. Пос. Жулавські (П. П. С.) у двох-годинній промові критикував уряд після чого зголосив виною клубу, від сповнення яких клуб узаємне своє становище.

Третього дня дискусії посол Ромоцькі (ХД.) критикував адміністрацію, та заявився проти інтервенції уряду в користь правни золотого. Клуб бесідників голосуватиме за відісланням законів до комісії. Пос. Хондзиньські (НПР.) обанувачує за кризу в державі уряд і сейм. Є за розваженням сейму. Пос. Піш (НМ.) жаліється на переслідування німецького шкільництва. Пос. Станкевич (Білорусь) обговорює положення білоруської меншості, нараженої на численні переслідування. Пос. Хруцький (Український клуб) асоує переслідування, на які наражене українське населення.

Затра дальша часть дискусії. Після закінчення дискусії прийде до слова прем'єр.

3 судової салі.

Процес Штайгера.

Воскресний день розправа

Седон Войнич Нюкдир, вистовіс і б. помічник, зазначив собі Штайгера по його чотних окулярах і високому зрості. Вачив Шт. перед атантоном і бачив лет бомб, але чи кинув її Шт. — не бачив. Штайгера бє першим, що тікав. Чи

Зже вийшов **СТІННИЙ КАЛЕНДАР У. П. Т. НА 1926 р.** з двохбарвною заставкою

Ціна 1 зл. — Замовлення приймє Адміністрація Видавництва У. П. Т. Львів, Руська ч. 3.

НАДІСЛАНЕ.

ВІДКРИТТЯ

в п'ятницю 23. жовтня

Одніюка з комфортом уладже-
на ритуальна реставрація

Д. ДОРФМАНА

Львів, Леонів (проти Великого Театру)

На 1. поверсі (ново уладжені гарні салі). Вибірні кухні. Обід з трьох накрить 1.75 зол. На вечеру жидівські Спеціальні Сніданки і підвечерки по низьких цінах. Кава, чай, чеколата і т. п. Великий вибір красивих і закордонних часописів. Управління приймає замовлення на то-вариські збори, свята і банкет-и. Окремі кімнати для зам-ки книг кружків. 1-1

ВІДКРИТТЯ

в п'ятницю 23. жовтня

крив: „довіть того в усім плаші“ Свідок Ємілія Міркіна, буфетниця з ка-варні „Варшава“, бачила, як левіт „пакет“, але не знає, хто його кинув. Побачивши дам і огонь, свідок злякався і втік до Зраки.

Не з тротуару а з віна.

Обор. д-р Левенштайн оголошує Сексидію внесених на переслухання свід-ків, які бачили, що бомба не була кинена кимось, що стояв на тротуарі, а з мішка У. поверху над каварнею де-ля-Пе. Таке розказувала оборончій олімпіаді, Марія Гарніш, яка в критичний момент столу на балконі дому па. Марійська 5 і спід-кувала дуже докидаючи кризь льонету за сілою подією. Пані Гарніш покликється геж на осуа свого чоловіка, б. підполк. австр. генер. штабу, свого сына-кадету а першого подружжя, урядовця Нахратілі і т. п. Яничини — які всі тоді стежили за подією. Пані Гарніш лекалася зложити до заяву ряміше, щоб не тягали і: по-тудак, але врешті не мала сили скрити тайку. Тому останньої неділі оголошилася ко д-ра Левенштайна, а той вносить те-пер на покликання усіх тих осіб на свід-ків. Чому крім пані Г-ніхто з названих осіб не оголошувалася до суду протямом відку 13-ти місяців і чому сам д-р Левен-штайн носился з тою відстою три дні — оборонять того не каже.

Прокуратор нисловлює лише своє рдвинування, яким не робон усі без вини-ку дослі переслухання свідки могли так фатально помилитися щодо лету бомби і закидас внесених д-ра Левенштайна рі-шенням трибуналу, однак домагається пе-реслухати спершу всіх свідків покликаних на розправу.

Дальші свідки.

Свідок Тененбаум стояв на бал-коні каварні, бачив бомбу, як летіла з під-кознички Баєра, а на місце атентату звер-нувшись потім спелляючи увагу з огляду на підозріння, яке скармлило на балконі каварні. Свідок Тененбаум бачив оз-ного мушкету в яснову, який перший і-кава, але цей був без окулярів. Рух ні-то не підіймав ані жінки не кидала. Свід-ка-льопго-ль-путатська, малю що собі притяже — крім того, що „шось во-му замірещіло“. Свідок Ян Ско-вои, кравець, стояв на розі Коперника 4 Леонів, Бомба винетіла з лівої сторо-ни, а хліпка або вулиці. Свідок Са-муель Кад сповідає відомі моменти про який плаш і Пастернакіну. В подо-бних його знання не сходяться з пе-реділками його знайшли у свідкого туді. Залитий при причину — жалеться на протоколянта д-ра Петровського, який цілий час від 12 — 3 години кончал на нього й лавася поганими словами. Свідок не бере відповідальности за свої попередні зізнання.

Обор. д-р Яндя у звертає ува-гу, що навіть протоколи до дорозового суду над Штайгером стиззовані тенден-ційно і не згоджуються з правдою. Кли-че на свідка предсідиача триб. при до-разовім суді радя. Мазра і 2-ох стено-графістів „Хвіл“.

„Хвіл“ подає, що Теоф. Ольшанський, син гр.-кат. священника з околиці Хирова, родж. 1904 р. Ходив до гімназії в Пере-мишлі, риси лица семітські. „Хвіл“ вже навіть сконстатувала, що ходив у юному плаші. Дальше повідомляє „Хвіл“, що президія поліції в Берліні виділа обжиків ко всіх нім. властей для придержання Ольшанського.

За редакцію відповідає І. Рудницький.

Бібліографія.

книжничі.

„ВЕЖА“ зібран Степан Гайдуток, уч-тель руханки „Сокола-Батька“. — Рисував пластун 43 п. к. Ст. Лутик. Накладом Со-кола-Батька. — Львів 1925.

ЗАГАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ КА-ЛЕНДАР НА 1926 р. „Українського Голо-су“ під редакцією д-ра Остапа Гринця. — Перекипів 1925. Видавництво „Україн-ського Голосу“. Зміст: 1) Л. Красовченко: „Прокладайтесь“; 2) Календарієм; 3) Лесь-Мартович: Відміна; 4) А. Балаж: „Пісня“; 5) О. Гончар: 3 Новим роком (поезія); 6) Р. дна земля — мати наша; 7) М. Черняв-ський: „Земля“ (оповідання); 8) Павло Ти-чина: „Вішня“ (поезія); 9) Клим Поліщук: „Дівча-Гора“ (опов.); 10) Про світлові вій-ни в новітніх часах“ написав О. Г.; 11) О. Одесь: Все проти нас; О. слово рідне; Стріляйте, влітайте... (поезія); 12) Б. Леп-кий: „Уларте в дзвін“ (поезія); 13) Яро-слава Лагодницька: „Шо бачиш“ (опо-відання); 14) Олександр Одесь: (літер-атурна силуетка); 15) І. Фравко: „Благо-словення ти...“ (поезія); 16) О. Гриняк: Лю-шня або що це таке ілюстрація?; 17) Го-сподарська частина: статті та інформації; 18) д-р І. Німчук: „Могили славних Укра-їниці у Відні“; 19) Б. Лепкий: „О, стріхи мої низькі“; 20) Зі свята (ілюстрації); 21) Лещо з життя звірів; 22) І. Терин: Дещо про українські марки; 23) С. Черкасенко: „Не ридай“ (поезія); Петро Карманський: Ждала, молилася...; С. Руданський: Лист; 14) Я. Мандлюкова: Воєнні каватини; 25) Смішні; 26) Я. Мандлюкова: Веселе оповідання; 27) О. Мажовей: На торзі. В ка-лендарі багато ілюстрацій.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР — АЛЬМА-НАХ ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ на рік 1925. Зміст: Вступний вірш Б. Лепкого. Перед-мова М. Галушницького. Геройство. Ме-терологія. Зі спогадів великої війни. К. Поліщук. Гермаза. (Образок зі світової війни). Початок гал. кур. С. С. А. Крезуба. Шалене море. Вірш М. Мельника. Осін 1918 р. на Україні. Спогад Дмитра Р. Очадушій вешник. (Опов. з ілюстр.) К. Поліщук. Гей каліно (вірш) Б. Леп-кого. В 150-літню річницю зруйнування Січі. Ой джева козак (вірш) Б. Л. Геть-ман Мазея — сюжет європейської літе-ратури О. Ордана. Мазея. Вікторія Гю-го (перекл. М. Рудницького). Стадоск. (Опов.) Б. Лепкого. Витла під Таненбер-гом (розповідка). По дорозі. (Воєнне опов.). Після переходу. В. Кривокульського. Гей, Вольф (поем. загадка). Присвята (вірш) М. Мельника. Африканський Лев. (з низько-лих змагань Ріфавіні) О. Ордана. Вішня а майбутності. (З ілюстр.) Наш спорт та його завдання. Календар багато ілюстро-вавий.

ЖУРНАЛИ:

„ЛІТЕРАТУНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК“. Книжка X. за жовтень. Львів 1925. Зміст: М. Ковальський: В зеленій гушавині. Іван Марків: Оліва з богатого. А. Балаж: Скит. Альберт Ерештайн: Хождєне Гомера по муках. Антін Крезуб: Партизани. III. Об-лава. Хахактерніс Згадки з минулого (да-лі). М. Воляк Шість листів Лесі Україн-ки до Надії Кобальчик-Козловської. Ром. Цегельський: Найновіші здобутки астро-номії. Др. Вол. Залозецький: Наполеонізм чи неомонахізм? Д. Донцов: Тарголіда чи Полтава? В. Гнатюк: Наукове То-варство ім. Шевченка у Львові (далі). Бі-бліографія. Нові книжки.

„СТАРА УКРАЇНА“. Часопис історії і культури. Львів 1925. Ч. VII—X. — Зна-чення історії українського мистецтва. На-писав Др. В. Залозецький (Відом.). — Від-криття середньовічних фресок у Вірмен-ському Соборі у Львові (з ілюстраціями на очертанні). Написав М. Голубець (Львів). — Техніка мальовни Вірменського Собору у Львові. — Лист до Редакції проф. П. Холо-дного (Львів) Я. Інж.-архит. В. Пензінського (Львів). — Посталя та еволюція форм трохілітного зодження української дер-жави XII—XVII ст. (З 15 планами). Написав проф. В. Січинський (Прага). — Мацєрство Закарпатської України. (XIV—XIX ст.). (З 7 знімками). І. Фрески і стіні розписи. І. Іконі і полотна. Написав Др. В. За-лозєцький (Відом.). — Сто літ галицького малярства. 1864—1904. Написав М. Голу-бєць (Львів). — Місцєзнає. Образ Воздви-ження Хреста з церкви с. Ситихова біля Львова (з 4 знімками). Подав проф. П. Холодний. — Некролог. Кость Широ-кий. (Сповідни з нагоди шестих роковин смерті). Подав В. С. — Хроніка. І. Нау-кові доповіді над українським мистецтвом. II. Мистецтва освіти. III. Мистецькі то-варства й виставки. IV. Вага. — Бібліогра-фія. I. Дві історії українського мистецтва. Написав Др. В. Залозецький. II. Оцінки і звіти. III. З новітньої літератури по історії української архітектури. Подав Др. В. Залозєцький. IV. Нові видання по україн-ському мистецтву (1910—1925). Подав В. Січинський. — Лист до Редакції.

„УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК“, орган не-залежної республікансько-демократичної думки. Збірник II. За жовтень. Прага-

Полєбради. Зміст: 1. Єлання на емігра-ції. О. Шульгин: Про нашу міжнародно політику. П. Феденко: З інтелігентських настроїв на Україні. М. Славинський: Полі-тичні листи П. К. Ос: На еміграційні те-ми. Сохачинсь: Підвичний гетьман. В. Са-мільченко (з приводу його смерті). — II. Хроніка: На українських землях: Що ви-шуть з України. Всеукраїнська Академія Наук. Українська хроніка. — Українське життя на еміграції: у Франції, в Чехо-словаччині, з життя українського студен-ства. — Світлові події: Конгрес Соц. Ін-тернаціоналу в Марселі. Жіночий Конгрес у Вашингтоні. Річні вістин. Лист до ре-дакції. Оголошення.

„УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“ — тиждень-журнал у Хівах. Виходить кожної п'ятни-ці. Платний додаток час. „Скоду“, Хар-ків, п'ятниця 2. жовтня 1925 р. Ч. 3. Рік I. „НОВИЙ ШЛЯХ“. Ділове об'єднання поступового студентства Західної Укра-їни і еміграції. Рік II. Число 3—4. — Львів-Відень 1925. Зміст: I. Попиляк: Перед новими завданнями; С. Л.: Професор, ДОТС і університетська боротьба; П. Га-нин: ДОПС і середня школа; Мич: Не за-спіпайтесь революційною фразою; Скри-па: Економічна криза в Польщі; Р.: Отвер-тий лист В. Винниченка; Б. К.: Про ідей-ну безпощівність; Тофан: Новий подані петлюриських есеєв; Матеріали і до-ументи; Дюаїс; Хроїтка: Бібліографія; Ріжне.

СВІТ, ілюстрований двотижневик. Ч. 13. Зміст: Мих. Рудницький: Від надтолюд-ського до надлюдського (З нагоди 25 ро-ковин смерті Ніцше). Фр. Ніцше: Книжка є майже людиною. Ів. Шевченко: За рей-дом — синь море. І амітки старокалде-йської культури. Горкія про російську літе-ратуру. Фр. Ніцше: Афоризми. Антін Павлюк: * * * За десять тисяч років. На дні моря. Роберт Співенсон: Кора-бель пот пає (З англ. ерекл. Павло Лада). Іван Яр: З української сцени (Придіприн-ський Театр). Чуда науки. Із тайи Помпеї. Юліан Тувін: Ми — люди (Перекл. К. По-ліщука). Свята вішня. Волинські розкопки. Як Марк Твен купував книжку. Загрожені банк. На ружині. Майдан „Сокола-Батька“ у Львові. Трійний дерева. Загибавче племя. Галина Орліва: Дочка степу. Свято укра-їнської кооперації. Пригода Ллойда Джор-джа. Доісторична нахідка. Земляк за кор-доном. Загадка ілюстрації: Фрідріх Ніцше (Посмертна маска). Повітряна ка-тастрофа. Сучасний Лондон. Максим Гор-ький. Очадушина акробатка. З української сцени: 1) Арт.-балетниця П. Міткєвич, 2) Арт. Боровик в ролі Мефіста („Пан Твардов-ський“), 3) Арт. П. Кривіцька, 4) Артисти Кривіцька і Миколенко („Казка старого млина“), 5) Арт. Боровик і Міткєвичина в танку („Маруся Богуславка“). Вішня в Ма-рокко: 1) Маршал Петен, 2) Абд-ель-Крім і його брат Ахмет, 3) Французська артистері-Будинок „Дністра“. Україн. робітники емі-гранти у Франції. На майдані „Сокола-Батька“. З життя Індії. Болгарський цар Борис. Свято української кооперації у Тер-нополі. Земляк за кордоном. — В додатку 13-ий аркуш повісті П. Венуа: „Атлантида“, в перекл. В. Зарадської. — Атлантида“, „Світ“ вносить 6 зол. на квартал. — Адреса: „Світ“, Львів, вул. Руська ч. 3. Прекрасно виданий, цей журнал заслу-говує уваги на якнайбільше поширення серед наших інтелігентних родич і читальне.

„СЛУЖБОВИК“ орган „Союзу україн-ських приватних вояків Галичини“. Ч. 3. За жовтень. Рік VI. Зміст: Надзвичайні загальні збори СУПРГА. — Байдукист — Той, що чуває над своїм господар-ством. — Все опирається на одиниці. — Проект нового закону про пенсійне обез-печення та українські саужбовники й інсти-тутів. — Очевидно. — Наші в одній з на-ших установ. — Треба взяти з други-ми професійними організаціями. — Юнаїд людими плаці. — Всечиниз. — Нові члени „Супрґа“.

ОПОВІСТКИ.

Репетуар „Українського Надди-принського Театру“ О. Мітґаляч: Рогатин, селя „Сокола“. 26.X. „Сатана“. 26.X. „Віра“. 27.X. Ніч під Івана Купала. Рогатин, селя „Просвіти“. 25.X. „Запорожень за Дунаєм“. 563

Український мішаний хор Д. Нотія. у суботу 24.X. Сколе. у неділю 25.X. Поліна. у понеділок 26.X. Поліна. у второк 27.X. Стрий. у середу 28.X. Стрий. 518 25?

У Львові заснувався І. куріє старших пластунів. Просимо товаришів зголошув-атися в члени без огляду на місце пере-бывання. Зголошення слати на адресу: М. Охмивичівна, Львів, Курпова ч. 61. — Комаля. 1-1

Повідається, що Загальні Збори То-варства Катехитів відбуваються в понеді-лок 2. листопада п. в. в год. 3. зполудня в Духовній Семинарії. 1-2

З приводу річниці 1. листопада від-будеться в Полєбраженській першій з Львові для 1. листопада в год. 5. попом-співана мужеським хором пахавда за покійних членів УГА. Просимо численною участю пошанувати пам'ять покійних. 1-2

Дрібні оголошення.

Дешевий міський для Памі 30 зол. плащ, 40 зол. костюм. Робота пер-шоклася, виконте жіночий крапечний сальон, Йосиф Флік, вул. Быхарська 20 553 11-15

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Теодор Михайлівський

веде адвокатську канцелярію

в ЖОВКІ

654 в домі бл. п. д-ра Король. 2-18

Футра мужеські футра жіночі

посучає магазин і робітня футер

Олександра Врубля

Львів. вул. Галицька 20, І. пов 275 19-30

Подяка.

Отсею дорогою складаю шири-подяку Вл. Пану д-рові Як. Барль-швайнові, спеціалістові в недугах горла, носа і вуха, у Львові, вул. Сикстуська 42. за вилічення мене з упертої недуги голосових вязел. 684 1-1 Д-р Олександр Барилан.

ПЕЧІ І КУХНІ

кафлєві нові ставить, старі пе-рероблює скоро і дешево у Львові і на провінції

Михайло Галібей

640 Львів, Петра Снарґи 5. 5-2

Краса — Приваба — Гігієна.

Останні, ще невідомі винаходи для жіноштва: Косметичні та гігієнічно-охоронні. — Домагайтесь каталогів, прикладаючи на присилку марку. Vudagost, Labor, skrzynka poczt. 61. 591 9-12

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

найновіших систем яких складові части приладдя до кра-печеского ремесла і до ручних робіт по-682 ручас 1-16

АЛ. МАЛІМОН

Склад машин до шиття Львів, вул. Валова 118

Приймається машини до напрати

ПАРНИКИ

до васення норму для худоби ориґинальний фабрикат „УНІА“ даєи. Венчик-Гравдаєц поручде

„AGRARIA“

Адам Камінський

Львів, вул. Городецька 24

Ждайте оферт і цінників знаменитих апаратів. 1-1

НОВОСТИ

в найновіших десятих „РАДІО“ на одяги, костюми, плащі і рабляки, поручає 90 літ істинуючий

фабричний склад сунна і нов-няних товарів

ІВАН ВАЛЛЯХ І СИН

658 6) ЛЬВІВ. РИНОК 33. 1-1

Видав. Видавничя Спілька „Шло“.

З доукарчі Видавничої Спільки „Шло“ Львів, Ринок ч. 10.